

Vstavač kukačka

seriál

**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

Rychle mizející orchidej z valašských luk a pastvin – to je vstavač kukačka (*Orchis morio*), dříve jedna z nejhojnějších orchidejí.

Pojmenování kukačka vzniklo právě podle toho, že jeho nádherný tmavě nachový květ vykukoval snad z každé louky. Dnes tomu tak již bohužel není.

Kukačka se stala jednou z nejvzácnějších orchidejí vůbec. Roste na sušších kosených loukách a pastvinách, křovinatých stráních či světých lesích. Na Vsetínsku je dnes známá pouze z posledních 18 lokalit. Setkat se s ní můžeme například u Huslenek, Halenkova či Choryně.

Zajímavostí je, že vstavač kukačka tvoří takzvané šálivé květy. Znamená to, že svému opylovači za prokázanou službu nic neposkytují, i když vypadají, jako kdyby byly plné sladkého nektaru.

Velice zajímavé je i rozmnožování vstavače kukačky. Orchideje obecně produkují obrovské množství malinkých semen, jejichž počet může u jedné rostliny překročit až sto tisíc. Ovšem vyklíčení semene je velmi nesnadné, protože musí do-

padnout na zeminu obsahující určitou půdní houbu. Jen tehdy vyklíčí a doroste v kvetoucí orchidej. To se povede jen nepatrnému množství z nich.

Vsetínsko patří k několika málo oblastem naší republiky, kde ještě stále roste a kvete celá řada různých orchidejí. Díky pastvě a tradičnímu obhospodařování luk se zde orchidejím daří. Bohužel tohle neplatí pro

vstavač kukačku, který rychle mizí i z valašských strání.

Důvody, proč tomu tak je, přesně neznáme. Snad vlivem sloučenin dusíku, které se dostávají do půdy s deštěm. Ohrožení spočívá také v hnojení, dosevu travních směsí a zarůstání luk.

Na vině jsou také nenechavci, kteří rostliny často z neznalosti trhají v době květu či bezohledně vyrývají ze země při nelegálním přesazování. Většina jich zahyne, ale i ty, co neuschnou, nedají život dalšímu pokolení. Jsou od své louky příliš daleko. I přes stávající přísnou ochranu a intenzivní snahu o zachování lokalit vstavače kukačky v původním stavu patří mezi silně ohrožené druhy rostlin.

Bohdana Orlová, Muzeum regionu Valašsko, odborné oddělení Vsetín

